

REGERINGSRÄTTENS DOM

Mål nr
103-05

meddelad i Stockholm den 21 maj 2008

KLAGANDE

Skolverket
106 20 Stockholm

MOTPART

Judiska Skolan Beit Menachem

Ombud:

Advokaten Richard Backenroth
Box 11096
404 22 Göteborg

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrättens i Stockholm dom den 14 december 2004 i mål
nr 6769-03 (bilaga)

SAKEN

Återkallelse av godkännande att bedriva fristående skola

YRKANDEN M.M.

Skolverket yrkar att Regeringsrätten med ändring av kammarrättens dom fastställer länsrättens domslut och anför bl.a. följande. Lagtextens ordalydelse och förarbetsuttalandena får anses innebära att en skola med ett lägre elevantal än 20 inte har ett tillräckligt stabilt ekonomiskt underlag för en skolverksamhet av varaktig karaktär. Det är rimligt att anta att en skola med betydligt färre elever än 20 måste ha andra inkomstkällor än det kommunala bidraget för att kunna bedriva en

Dok.Id 50967

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 5

Expeditionstid
09:00-12:00
13:00-15:00

Telefon
08-561 676 00
Telefax
08-561 678 20

verksamhet som uppfyller lagstiftningens krav. Huvudmannen bör därför visa att skolan ändå har de ekonomiska förutsättningar som behövs för att verksamheten ska kunna drivas vidare. Det är inte Skolverkets uppgift att bevisa motsatsen. – Av förarbetena framgår att en skola som inte når upp till det föreskrivna elevantalet redan av det skälet torde brista i fråga om kvaliteten i utbildningen. Någon omfattande kvalitetsgranskning behöver därför inte göras om elevantalet inte når upp till 20. Verket uppfattar den relativt kortfattade exemplifieringen av vad som skulle kunna utgöra särskilda skäl som en markering av lagstiftaren att undantaget ska användas restriktivt. Kammarrättens tolkning går långt utöver vad som är möjligt att läsa ut av lagtexten och förarbetena. Konsekvensen blir att verket i varje enskilt fall måste pröva om och i så fall i vilken utsträckning som brister i kvaliteten hänför sig till det låga elevantalet. – Den omständigheten att skolan är ensam i Sverige om den judisk-ortodoxa inriktningen är inte ett särskilt skäl för att godta ett lägre elevantal än föreskrivna 20. Det är inte ovanligt att ett godkännande återkallas på grund av ett lågt elevantal, fastän skolan är ensam i landet om sin inriktning. – Europakonventionens föreskrifter om religionsfrihet utgör inte hinder för de fördragsslutande staterna att utfärda bestämmelser om utbildningens standard och innehåll och om lärarnas behörighet även i fråga om konfessionella skolor. – Skolverket har den 19 juni 2007 ånyo återkallat godkännandet och rätten till bidrag för skolan. Förutom att elevantalet fortfarande är alltför lågt, och att särskilda skäl för detta inte har ansetts föreligga, är skolans organisation av undervisning och raster i pojk- och flickgrupper inte förenlig med skolförfattningarnas värdegrund och allmänna mål. Skolans likabehandlingsplan uppfyller inte heller de krav som ställs på en sådan plan. Antalet elever vid skolan har under läsåret 2006/2007 uppgått till nio, fördelat på två familjer. Huvudmannen för skolan har meddelat att den ena familjen kommer att flytta under nästa läsår, vilket innebär att antalet elever då förväntas uppgå till fyra.

Judiska Skolan Beit Menachem bestrider bifall till överklagandet och anför bl.a. följande. Det finns inga omständigheter av ekonomisk natur som talar emot att skolan skulle ha ett stabilt underlag för verksamhet av stadigvarande karaktär. Skolan har inget emot att redovisa sitt ekonomiska underlag. Det har inte riktats några anmärkningar mot undervisningens kvalitet. Med hänsyn till skolans unika karaktär och till att det mindre antalet elever inte har någon avgörande betydelse för skolans verksamhet från elevsynpunkt finns det skäl att meddela undantag från bestämmelsen om minsta antal elever. – Beslutet att återkalla godkännandet för skolan strider mot Europakonventionen. I

skolans verksamhet för elever med judisk-ortodox tro ingår också att man följer en viss livsstil i fråga om bl.a. klädsel, mathållning och förhållningssätt i vardagen. Barn med judisk-ortodox tro kan inte få sina behov tillgodosedda i någon annan skola. De riskerar att utsättas för mobbing på grund av sitt förhållningssätt och få svårigheter att leva upp till sin övertygelse i en ”vanlig” skola.

SKÅLEN FÖR REGERINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Enligt 9 kap. 1 § första stycket skollagen (1985:1100) får skolplikt fullgöras i en fristående skola, om skolan är godkänd enligt 2 §.

Av 9 kap. 2 § första stycket 4 skollagen framgår att en fristående skola, vars utbildning ger kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som grundskolan ska förmedla, ska godkännas, om skolan har minst 20 elever, om det inte finns särskilda skäl för ett lägre elevantal.

Av 9 kap. 12 § skollagen följer att godkännandet ska återkallas, om den fristående skolan inte längre uppfyller kraven för godkännande och bristerna inte avhjälpas efter påpekande för huvudmannen.

Skolverket har i Regeringsrätten redogjort för nya omständigheter som kommit fram vid inspektioner i skolan efter kammarrättens dom och som har legat till grund för ett nytt beslut av verket den 19 juni 2007 om återkallelse av skolans godkännande. Detta beslut är för närvarande föremål för prövning i Länsrätten i Stockholms län (mål nr 16011-07). Med hänsyn härtill begränsar Regeringsrätten sin prövning till de förhållanden som rådde vid tidpunkten för den nu överklagade domen.

Regeringsrätten anser inledningsvis, i likhet med kammarrätten, att Skolverkets beslut den 26 november 2002 inte är oförenligt med Europakonventionen.

Frågan i målet är därmed om det finns särskilda skäl för att tillåta ett lägre elevantal än 20 vid skolan.

Kravet på ett lägsta elevantal om 20 för en fristående skola motiveras i förarbetena bl.a. med att ett fåtal elever innebär begränsningar av möjligheterna till samarbete, social fostran och utveckling. Undantag från detta krav kan dock göras för att t.ex. i lägre årskurser möjliggöra

skolgång inom rimligt avstånd från elevernas hem i glesbygd och för skolor av typen behandlingshem/terapiskola (prop. 1995/96:200 s. 40).

Judiska Skolan Beit Menachem, som vid tidpunkten för kammarrättens dom hade tolv elever, har gjort gällande att den är den enda tänkbara skolan i Sverige för elever med judisk-ortodox tro. Av utredningen i målet framgår dock inte annat än att barnen kan erbjudas en i skollagens mening likvärdig utbildning i annan skola inom rimligt avstånd från hemmet. Vad som anförts om den aktuella skolan och dess inriktning utgör inte särskilda skäl för att frångå lagens krav på ett minsta antal elever om 20. Överklagandet ska därför bifallas.

REGERINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Regeringsrätten upphäver kammarrättens dom och fastställer länsrättens domslut.

Sten Heckscher

Carina Stävberg

Carl Gustav Fernlund

Henrik Jermsten

Olle Stenman

Ingela Hofvander
Föredragande regeringsrätts-
sekreterare

Avd. I
Föredraget 2008-04-16